

Duurzaamheidsprestatie-eisen voor gebouwen

23 mei 2024

Prof. mr. dr. Marlon Boeve

Hoofdlijnenakkoord 2024-2028

“Er worden geen extra, nationale duurzaamheidsregels voor bouwen opgelegd.”

Opzet

- Publiekrechtelijke eisen duurzaamheidsprestaties van gebouwen
 - Nadruk: circulaire eisen
- Doelstellingen en urgentie
- Juridisch kader EU en NL, aandachtspunten:
 - Prestaties in balans?
 - Eisen voldoende scherp?
 - Eisen (renovatie) bestaande bouw?

Duurzaam bouwen

Niet alleen energieprestaties in de gebruiksfase, maar ook circulair bouwen, biobased etc

Tegen achtergrond ambitieuze doelstellingen EU en NL 2030 - 2050

Enkele cijfers

Bouw- en sloopafval:

- **25 -30% van al het afval binnen de EU**

Bouwmaterialen in Nederland:

- **50% van totale grondstoffenverbruik**
- **30 % van het waterverbruik**
- **35% CO2 emissies**

Bron: rijksbrede programma circulaire economie, transitieagenda bouweconomie

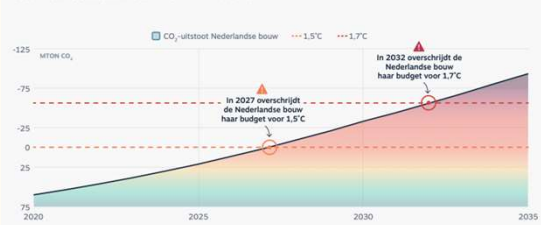
Home > Actueel >

ICER 2023: Circulaire doelen liggen nog ver buiten bereik

Nieuws | 26 januari 2023 | Circulaire economie

Er is de afgelopen jaren nauwelijks vooruitgang geboekt bij het realiseren van een volledig circulaire economie in 2050 en een halvering van het abiotisch grondstoffengebruik in 2030. Het gebruik van de meeste grondstoffen is niet gedaald. Alleen het gebruik van fossiele brandstoffen daalde, maar deze daling was incidenteel door de corona-lockdown.

Figuur 9
Het CO₂-budget van de Nederlandse woningbouw wordt overschreden bij bouwen conform *business-as-usual*

Bron: Copper8, woningbouw binnen planetaire grenzen, 2023

Juridisch kader EU

EU : focus op de energieprestatie van gebouwen

Minimale energieprestatie-eisen voor gebouwen (BENG)

Richtlijn energieprestaties van gebouwen (richtlijn 2010/31/EU, 2018/844/EU)

- maximale energiebehoefte, fossiel energiegebruik, aandeel hernieuwbare energie

Geen minimale eisen voor de circulariteitsprestaties van gebouwen

Geen eisen, wel ontwikkeling van beoordelingsmethode

Ontwikkelingen EU

Aanpassing richtlijn energieprestatie van gebouwen (24 april 2024, 2024/1275)

Doel tegen 2050 een emissievrij gebouwenbestand (art.1)

Alle nieuwe gebouwen vanaf 1 januari 2030:

- Zero Emission Buildings (ZEB)
- (overheidsgebouwen vanaf 1 januari 2028)

Ontwikkelingen EU

Alle nieuwe gebouwen vanaf 1 januari 2030:

- Global Warming Potential (GWP)
 - indicatie totale bijdrage van een gebouw aan emissies die tot klimaatverandering leiden
 - Broeikasgasemissies bouwproducten en emissies in de gebruiksfase
 - Berekening voor gehele levensduur en vermelding op energiecertificaat
 - Lidstaten: uiterlijk 2027 routekaart voor grenswaarden, streefwaarden 2030
 - Considerans: "eerste stap () naar een circulaire economie"

Andere relevante ontwikkelingen o.a.: Bouwproductenverordening (o.a. digitale productpaspporten)

Juridisch kader NL

Milieuprestatiegrenswaarde voor gebouwen (4.158 Bbl e.v.)

alleen voor nieuwe woningen en
grote kantoorgebouwen

Som van de milieuprestaties van de in het gebouw gebruikte materialen

gebaseerd op effecten zoals grondstoffenefficiency,
afvalproductie
Conform bepalingsmethode

Omgevingsvergunning bouwactiviteit/melding →

voldoen aan de milieuprestatiegrenswaarde

Ontwikkelingen - NL

Voorstellen brief minister oktober 2023, consultatieversie aanpassing Bbl, brief 3 april 2024

- **Aanscherping Milieuprestatiegrenswaarde (MPG)**
 - Landelijke aanscherping (Bbl) voor woningen en kantoren per 1 juli 2025, uitzondering voor o.a. kleine woningen
- **Meer milieu indicatoren worden meegenomen in de MPG**
 - O.a. Fijnstof emissie, landgebruik
- **Uitbreiding MPG naar andere gebruiksfuncties**
 - zorg, onderwijs, winkel, industrie (maar lager)

Ontwikkelingen - NL

Introductie CO2 emissie-eis veroorzaakt door toepassing van bouw materiaal

- Twee stappen:
 - 1) aanpassen bepalingmethode (CO2 –emissie weegt zwaarder mee)
 - 2) aparte eis voor de berekening van CO2 emissies, conform richtlijn energieprestaties

Onderzoek naar normen voor biobased bouwen

- meegenomen in de bepalingmethode
- Komt er in voorgestelde (Europese) methode relatief slecht vanaf (mn landgebruik)

Aandachtspunten

1. Energie prestatie-eis kan botsen met milieuprestatie-eis, voorkomen wirwar aan eisen
2. Eisen niet streng genoeg
3. Renovatie bestaande bouw, weinig eisen

1. Balans prestaties

- Europese verplichtingen als uitgangspunt (o.a. BENG)
- Aparte circulariteitsmilieuprestatie-eis?
- Neem andere eisen mee in de Integrale bepalingmethode
 - O.a. energie in de gebruiksfase
- Naar een MPG plus

2. Aanscherping eisen

Aanscherping eisen nodig?

Ook bij voorgestelde aanscherping (0,5 voor woningen, 0,85 kantoren)?

Bevindingen EIB-rapport 'analyse aanscherping MPG-norm, juli 2023

Hoe lagere MPG behalen?

- **Papieren exercitie** (aanpassingen in de berekeningen, geen milieuwinst) → is voldoende voor significant deel van de nieuwbouw
 - Berekening, o.a. meenemen bepaalde gebouwonderdelen, verlenging levensduur gebouw
- **Wel aanpassingen ontwerp**
 - O.a. duurzamer variant materiaal of duurzamer materiaal
 - Minder materiaal (kan botsen met energieprestatie-eisen)
 - Dit is duurder

2. Aanscherping eisen

Landelijke aanscherping wenselijk

- Milieuprestatie gebouw niet locatiespecifiek
- Inzet op industrieel en conceptueel bouwen

Mogelijkheden lokale aanscherping juridisch zeer beperkt

- Uitputtendheid Besluit bouwwerken leefomgeving, geen maatwerk mogelijkheden
- Art. 23.7 Omgevingswet: geen strengere eisen via de privaatrechtelijke weg
- Art. 23.3 Omgevingswet: alleen bij wijze van experiment

Wel vrijwillig: Het Nieuwe Normaal

3. Bestaande bouw

• MPG nu alleen van toepassing bij (zeer) ingrijpende verbouw:

Het vernieuwen na sloop waarbij alleen de oorspronkelijke fundering resteert. (4.1 lid 2 Bbl)

• MPG ook bij renovatie (ingroeimodel)?

Conclusies

Geen extra, nationale duurzaamheidsregels?

- EU: energieprestatie-eisen en toekomst GWP (CO₂-eis)
- Bevorderen innovatie, verminderen milieu-impact: aanscherping eisen nodig
 - Landelijk niveau
- Samenhang (berekening) verschillende duurzaamheidsprestaties nodig
- Aandacht voor bestaande bouw (MPG)